

ขอบคุณที่มาภาพ <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2019-07-24>

ผลกระทบของโควิด-19 ต่อ ภาคธุรกิจที่พึ่งแรงงานต่าง ด้าวในประเทศไทย โดย ตรีนุช ไชยชนต์วิจิตร และ สรัญญา เตรีตัน

ธุรกิจได้รับผลกระทบเชิงลบและเชิงบวกต้องเผชิญกับปัญหา เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวในช่วงการระบาดของโควิด-19

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจเป็นวงกว้างผู้ประกอบการต้องแบกรับภาระและต้นทุนในระหว่างที่ธุรกิจเกิดการชะลอตัวหรือบางธุรกิจไม่สามารถดำเนินกิจการได้ชั่วคราว โดยเฉพาะธุรกิจโรงแรมและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริการต่าง ๆ ที่มีรายได้หลักมาจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ รวมถึงกลุ่มธุรกิจภาคอุตสาหกรรมส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ เนื่องจากบางประเทศคู่ค้ามีมาตรการการล๊อคดาวน์ประเทศและไม่สามารถทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้เหมือนเดิม เมื่อธุรกิจเกิดการชะลอตัว ผลที่ตามมา คือ แรงงานทั้งไทยและต่างด้าวถูกปลด และกลายเป็นคนว่างงาน ในขณะที่เดียวกันภาคอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าจำเป็นในช่วงการการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 เช่น ธุรกิจหน้ากอนามัย หรือ อุปกรณ์ทางการแพทย์ ต้องเผชิญหน้ากับอุปสงค์ของผู้บริโภคที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ภาคอุตสาหกรรมต้องผลิตสินค้าให้รวดเร็วและเพียงพอต่อความต้องการของตลาด ผล

ที่ตามมา คือ ไม่สามารถหาแรงงานที่ตอบ
โจทย์ความต้องการได้ทันเวลา

จากการสำรวจจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานในประเทศไทย (สัญชาติเมียนมา ลาว กัมพูชา และเวียดนาม) ประจำเดือนสิงหาคม ปี พ.ศ. 2563 พบว่า มีแรงงานต่างด้าวที่พำนักอยู่ในประเทศไทยจำนวนทั้งสิ้น 2,382,306 คน โดยส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในภาคส่วนการผลิต จำนวน 405,866 คน และภาคส่วนการบริการ จำนวน 213,057 คน (สำนักงานบริหารแรงงานต่างด้าว, 2563) การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 และมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสดังกล่าวของรัฐบาล ทำให้มีการสั่งปิดสถานที่และกิจการบางประเภทชั่วคราว และการควบคุมการเดินทางทั้งภายในและระหว่างประเทศ ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการที่พึ่งพาแรงงานต่างด้าวจำเป็นต้องเตรียมการเมื่อรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว บทความนี้ จึงมุ่ง

มีนาคม 2564
(WORKING PAPER)

ศึกษาผลกระทบของโควิด-19 ต่อภาค
ธุรกิจที่ใช้แรงงานต่างด้าว

โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ประกอบการธุรกิจที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับภาคการบริการ และภาคการผลิตที่พึ่งพาแรงงานต่างด้าวและได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 จำนวนทั้งสิ้น 5 แห่งด้วยกัน ผู้ประกอบการที่เข้าร่วมการสัมภาษณ์ประกอบด้วย ธุรกิจโรงงานพลาสติก ธุรกิจผลิตสินค้าแปรรูปการเกษตร ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจโรงงานเครื่องตี และธุรกิจสปา โดย ธุรกิจโรงงานพลาสติก ธุรกิจผลิตสินค้าแปรรูปการเกษตร ธุรกิจร้านอาหาร และธุรกิจโรงงานเครื่องตี ใช้แรงงานต่างด้าวฝีมือต่ำ แต่ธุรกิจสปาจะใช้แรงงานต่างด้าวที่เป็นแรงงานฝีมือปานกลาง ที่เป็นแรงงานที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ วัตถุประสงค์การสัมภาษณ์เพื่อฉายภาพถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโค

วิด 19-และแนวทางการรับมือและการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวของนายจ้าง

การศึกษาพบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อการค้าเงินธุรกิจและ เศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศไทยพึ่งพานักท่องเที่ยวต่างชาติค่อนข้างสูงในช่วงเดือนมีนาคม ถึง พฤษภาคม ปี พ.ศ. 2563 รัฐบาลประกาศมาตรการควบคุมโรค โดยการล๊อคดาวน์ประเทศและปิดพรมแดนการเดินทางระหว่างประเทศและภายในประเทศ ส่งผลต่อธุรกิจภาคการบริการและการผลิตเป็นอย่างมาก โดยคณะผู้วิจัยแบ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ธุรกิจที่ได้รับผลกระทบในเชิงบวก กล่าวคือ สถานการณ์โควิด-19 ทำให้ธุรกิจมีการเติบโตของรายได้ที่เพิ่มสูงขึ้นหรือสถานการณ์โควิด-19 มิได้ส่งผลกระทบต่อการค้าเงินธุรกิจ และ 2) ธุรกิจที่ได้รับผลกระทบในเชิงลบ กล่าวคือ สถานการณ์โควิด-19 ทำให้ธุรกิจมีรายได้ลดลง ทำให้นายจ้างต้องแสวงหาแนวทางการบริหารจัดการแรงงานเพื่อรักษาต้นทุน

จากการสัมภาษณ์ธุรกิจที่ได้รับผลกระทบในเชิงบวกในช่วงการระบาดของโควิด-19 เช่น โรงงานพลาสติกและการแปรรูปสินค้าการเกษตร พบว่า สินค้าของทั้ง 2 ธุรกิจเป็นที่ต้องการมากขึ้นในท้องตลาด ทำให้มียอดสั่งซื้อและรายได้ที่เพิ่มขึ้นหรือไม่ได้ลดลงจากก่อนหน้า สถานการณ์โควิด-19 แต่ปัญหาที่ธุรกิจกลุ่มนี้ต้องเผชิญ คือ การขาดแคลนแรงงานต่างด้าว เนื่องจาก สินค้ามีความต้องการมากขึ้น จึงต้องการแรงงานในกระบวนการผลิต

เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะแรงงานฝีมือต่ำ แต่การปิดพรมแดนทำให้ไม่สามารถนำเข้าแรงงานต่างด้าวได้ จำนวนแรงงานต่างด้าวที่มีอยู่ภายในประเทศไทยค่อนข้างจำกัด และเกณฑ์การค้าเงินเอกสารเพื่อเปลี่ยนนายจ้างในช่วงแรกของการแพร่ระบาดของโควิด-19 ยังไม่ชัดเจน ทำให้จำนวนแรงงานต่างด้าวไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดที่รับผลเชิงบวกจากการแพร่ระบาดครั้งนี้ จากการสัมภาษณ์พบว่านายจ้างกลุ่มนี้ต้องการแรงงานต่างด้าวเพิ่มร้อยละ 20 - 30 ของแรงงานต่างด้าวที่มาอยู่เดิม เพื่อดำเนินธุรกิจให้ราบรื่นและทันต่อความต้องการของผู้บริโภค ทั้งนี้ ภายใต้เงื่อนไขของการปิดพรมแดนทำให้นายจ้างจำเป็นต้องหันมาจ้างแรงงานไทย แม้ว่าจะต้องการแรงงานต่างด้าวมากกว่าก็ตาม

ในทางกลับกัน ธุรกิจที่ได้รับผลกระทบในเชิงลบในช่วงล๊อคดาวน์ เช่น ธุรกิจร้านอาหาร โรงงานเครื่องตี และธุรกิจสปา สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 รวมถึงการล๊อคดาวน์ทำให้ความต้องการของสินค้าและบริการกลุ่มนี้ลดลง ส่งผลต่อรายได้ของธุรกิจเป็นอย่างมาก ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีแผนการค้าเงินธุรกิจเพื่อพุงกิจการภายใต้ภาวะวิกฤตินี้ การบริหารจัดการธุรกิจเพื่อพุงกิจการของกลุ่มธุรกิจที่ได้รับผลกระทบในเชิงลบ คือ การจำกัดและควบคุมต้นทุนการค้าเงินธุรกิจที่สามารถควบคุมได้ เช่น จำนวนแรงงาน และจากการสัมภาษณ์พบว่า นายจ้างจำเป็นต้องปลดแรงงานต่างด้าวร้อยละ 30 - 40 ที่ตนเองมีอยู่ เพื่อควบคุมต้นทุนของกิจการ ซึ่งเป็นการปรับ

โครงสร้างพนักงานให้สอดคล้องและเพียงพอต่อการดำเนินกิจการที่มีรายได้ลดลง ทั้งนี้ การลดจำนวนแรงงานลงทำให้นายจ้างสามารถดูแลพนักงานที่ยังรักษาไว้ได้อย่างทั่วถึง โดยส่วนมากยังได้สิทธิและสวัสดิการเช่นเดียวกับช่วงก่อนการระบาดของโควิด-19

หลังจากที่รัฐบาลประกาศคลายการล๊อคดาวน์แล้ว รายได้ของธุรกิจที่ได้รับผลกระทบในเชิงลบเริ่มมีการฟื้นตัว แต่อย่างไรก็ตาม รัดับรายได้ยังไม่สามารถกลับเข้าสู่สภาพปรกติดังเช่นในช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ชี้ให้เห็นว่าธุรกิจร้านอาหารในช่วงล๊อคดาวน์มีรายได้ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 10 ของรายได้ก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19 เมื่อเคลื่อนเข้าสู่ช่วงคลายล๊อคดาวน์ รายได้ขยับขึ้นเป็นร้อยละ 30 - 40 ของรายได้ก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19 ธุรกิจโรงงานเครื่องตีในช่วงล๊อคดาวน์รายได้ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 10 ของรายได้ก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19 และเมื่อเข้าสู่การคลายล๊อคดาวน์รายได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50 ของรายได้ก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19 สำหรับธุรกิจสปาซึ่งเป็นธุรกิจที่ถูกระทบเป็นอย่างมาก เนื่องจากไม่สามารถให้บริการในรูปแบบเว้นระยะห่างได้ รวมถึงเป็นธุรกิจที่ต้องพึ่งพานักท่องเที่ยวเป็นหลักในช่วงการล๊อคดาวน์ธุรกิจสปาไม่สามารถสร้างรายได้ได้เลย เนื่องจากการปิดการให้บริการตามมาตรการของรัฐบาล เมื่อกลับมาเปิดให้บริการได้ในช่วงคลายล๊อคดาวน์ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 40

ของรายได้ก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19

ถึงแม้ว่ามาตรการของภาครัฐจะปรับจากการล็อกดาวน์ทั้งประเทศในช่วงการระบาดรอบแรกเดือนมีนาคม พ.ศ. 2563 มาเป็นการล็อกดาวน์เฉพาะบางพื้นที่ที่มีความชุกของการแพร่ระบาดสูงในช่วงการระบาดรอบที่สองตอนต้นปี พ.ศ.

2564 หลายกิจการเลือกที่จะไม่ปรับเพิ่มจำนวนแรงงานต่างด้าว เนื่องจาก ผู้บริหารคำนึงถึงความเสี่ยงและความไม่แน่นอนของสถานการณ์โควิด-19 ในอนาคต ทำให้กิจการที่ได้รับผลกระทบเชิงลบยังคงดำเนินกิจการด้วยจำนวนแรงงานต่างด้าวในระดับที่ต่ำกว่าระดับก่อนการแพร่ระบาดโควิด-19 และผลประกอบการไม่ได้ขยายตัว

เพิ่มขึ้นเท่ากับระดับก่อนช่วงการแพร่ระบาด

